

**JEL Classification: E44**

**Тарасевич Наталія Вадимівна**  
к.е.н., доцент кафедри банківської справи,  
**Радішевська Ірина Ігорівна**  
студентка 2 курсу факультету  
менеджменту, обліку та інформаційних технологій  
Одеського національного економічного університету  
м. Одеса, Україна

## **ФІНАНСОВЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО НА ГРОШОВОМУ РИНКУ**

*Тези присвячено питанням фінансового посередництва на грошовому ринку. Визначені роль та функції фінансового посередництва в контексті підвищення ефективності розміщення інвестицій та стимулювання діяльності суб'єктів господарювання. Розглянутий механізм регулювання діяльності фінансових посередників на ринку фінансових послуг.*

**Ключові слова:** фінансове посередництво, фінансові установи, банківські установи, небанківські фінансово-кредитні інститути.

Історична поява фінансового посередництва пов'язана з процесом розподілу праці у сфері обігу послуг фінансових активів і, поступово, він набуває характеристик самостійного виду економічної діяльності. Сучасні фінансові посередники, формуючи інституційну структуру фінансового ринку, сприяють ефективній синхронізації сфер доступності та потреби у тимчасово вільних коштах, суттєво зменшують трансакційні витрати суб'єктів господарювання, мінімізують та перерозподіляють ризики між різними категоріями інвесторів, збільшують рентабельність позикового капіталу та урізноманітнюють управління портфельними активами.

Полетаєв О.О. досліджує сутність та мету фінансового посередництва на грошовому ринку. Систематизація наукових поглядів місцевих учених та економістів суттєво змістовна за змістом категорії "фінансове посередництво". Визначення автором категорії "фінансове посередництво". Визначив модель структурної організації фінансового сектору України. Особливості функціонування банків та страхових компаній, як провідних суб'єктів фінансового посередництва на грошово-кредитному ринку України.

Корнеєв В.В. вказує, що фінансові посередники - спеціалізовані професіональні оператори фінансового ринку – кредитно-інвестиційні установи, що пропонують і реалізують фінансові послуги як особливий товар на умовах провадження виняткових і сегментованих видів діяльності [1, с. 237].

Фінансові посередники – це фінансові установи, професійна діяльність яких пов'язана з акумулюванням тимчасово вільних коштів суб'єктів ринку для

задоволення попиту у фінансових послугах учасників фінансових операцій з метою отримання прибутку.

Фінансові посередники відіграють важливу роль у функціонуванні грошового ринку, а через нього - у розвитку ринкової економіки, їх економічна мета - надати основним учасникам грошового ринку найбільш сприятливі умови для їх успішного функціонування. Тобто функціонально фінансові посередники спрямовані не в середину фінансової сфери, не на себе, а ззовні, в реальну економіку, для підвищення ефективності її суб'єктів [2, с. 47].

З огляду на багатогранну класифікацію фінансових посередників і сегментацію ринків, на яких вони надають свої послуги, не менш важливо визначити роль і функції фінансових посередників. Систематизація провідних економістів, як теоретиків, так і практиків, дозволила виділити основні:

- перетворення заощаджень;
- забезпечення перерозподілу капіталу через надання фінансових послуг (забезпечення мобільності капіталу);
- балансування попиту та пропозиції (формування економічних умов на грошовому ринку);
- диверсифікація процентних ставок, ризиків, витрат;
- створення сприятливих умов для розвитку інфраструктури фінансового ринку;
- підвищення прибутковості активів основних організацій на основі професійного відбору об'єктів інвестування, накопичення, моніторингу та контролю за діяльністю позичальників.

У сучасних умовах в розвинених країнах виділяються три основні моделі структурної організації фінансового сектора, в яких діють фінансові посередники:

- ринкова (характеризується своєрідним балансом в розвитку банківських і небанківських фінансових інститутів);
- банківська (лідуюча позиція);
- змішана (поєднання двох груп фінансових інститутів).

Фінансове посередництво в Україні в основному представлено страховими компаніями, лізинговими компаніями, ломбардами, факторинговими компаніями, кредитними організаціями та недержавними пенсійними фондами. В Державний реєстр фінансових організацій увійшли 382 страхові компанії (активи 70,2 млрд грн), 477 ломбардів (активи 1,7 млрд грн), 267 лізингових компаній (сума договорів фінансового лізингу, укладених у звітному періоді, склала до 58,3 млрд грн), 415 фінансових компаній (активи 51,2 млрд грн), 264 фінансових компанії, які мають право надавати послуги фінансового лізингу (вартість укладених договорів 23,5 млрд грн) [3].

Варто зазначити, що пріоритет банківської діяльності в порівнянні з небанківським фінансовим посередництвом пов'язаний не тільки з дещо вищим рівнем довіри до банківських установ і можливістю надання широкого спектра послуг, але перш за все з відсутністю завершених нормативно-правових актів.

Рамками для небанківських посередників — економічний механізм їх функціонування, низька частка активів в ВВП, недосконала захист інтересів клієнтів [4].

Важливим аспектом розвитку фінансового посередництва є важливість їх функціонування на основі прозорості та конкуренції, сумлінності й централізації. Закон про “спліт” забезпечить прозорість, надійність та ефективність небанківського фінансового сектору.

Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг" передбачає так званий "спліт" – ліквідацію Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та розподіл повноважень з регулювання фінансового ринку між Національним банком та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Зокрема, Національний банк стає регулятором страхових, лізингових, фінансових компаній, кредитних спілок, ломбардів та бюро кредитних історій, а НКЦПФР регулюватиме недержавні пенсійні фонди та фонди фінансування будівництва [5].

"Спліт" розширює можливості Національного банку для реалізації мандату зі забезпечення фінансової стабільності. Він дає нам змогу довести до логічного завершення реформу фінансового сектору, не обмежуючись виключно банками і поширюючи вимоги щодо прозорості, надійності та ефективності і на небанківський фінансовий сектор.

Цей Закон дасть можливість забезпечити збалансований і системний підхід у напрямі ефективного розвитку небанківського фінансового сектору, переходу від секторальної моделі регулювання до ефективнішої інтегрованої моделі та створить можливість для комплексного розвитку функції регулювання ринкової поведінки та захисту прав споживачів на фінансовому ринку. Закон про "спліт" допоможе країні отримати фінансову систему, яка відповідає міжнародним стандартам [5].

Зміна порядку регулювання фінансового посередництва дає Національному банку можливість більш комплексно та ефективно забезпечувати фінансову стабільність.

### Список використаних джерел

1. Корнеєв В. В. Фінансові посередники як інститути розвитку: монографія. К.: Основа.2017. 192 с.
2. Унінець-Ходаківська В. П. Ринок фінансових послуг: теорія і практика: навч. посіб.; вид. 2-ге, доп. і перероб. К. : Центр учбової літератури, 2012. – 392 с.
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
4. Некрасова О. Л. Механізм правового регулювання діяльності фінансових посередників ринку фінансових послуг. Теоретичні і практичні

аспекти економіки та інтелектуальної власності збірник наукових праць: у 2-х вип. ПДТУ. Маріуполь, 2012. Вип. 1, Т. 2. С. 157-162.

5. Закон Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг. Відомості Верховної Ради, 2019, № 44, ст.277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text> .